Wantij

Het water van de Noordzee stroomt twee keer per dag in de Waddenzee en komt door de zeegaten tussen de eilanden. Hier ontstaan snelwegen van water, die vertakken in geulen en prielen. Onder de eilanden 'botsen' deze geulen tegen elkaar. Hier verflauwt de stroming en bezinkt het zand uit het troebele zeewater. Zo ontstaat een hogere rug op het wad, waar de vloed het laatst komt, het wantij. Wadlopers maken hier gebruik van door hoofdzakelijk in de buurt van dit wantij over te steken naar een eiland. Schippers daarentegen vrezen het, omdat ze hier het eerst vastlopen. Door de hoofdzakelijk noordwestelijke stroming in de Noordzee bereikt de vloed de westkant van de eilanden eerder dan de oostkant. Daarom is het wantij meestal ten zuidoosten van het eiland.

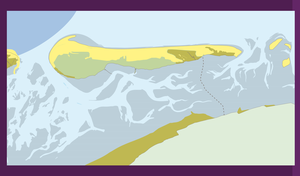

1. Kaartje van het wad bij Ameland bij laagwater. De donkere vlek linksboven geeft de vloedgolf aan die de Waddenzee bereikt. Het wantij is met een stippellijn aangegeven.

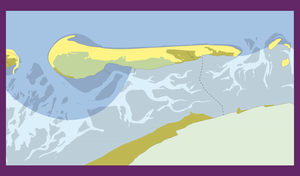

2. Dezelfde situatie 40 minuten later.

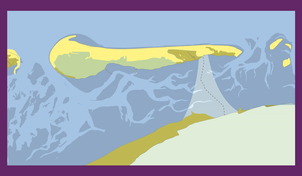

3. Nog eens 40 minuten later. De vloedstroom komt van twee kanten opzetten en bereikt het laatst het wantij.

Wadlopen

Kustbewoners

Sinds mensenheugenis wordt er bij laagwater over het wad gelopen. Kustbewoners vingen er vis, staken pieren, gingen jutten en liepen om allerlei andere praktische redenen over het wad. Traditioneel gebeurde dit zonder kompas. Hierdoor namen kustbewoners regels in acht als: "Niet bij mist het wad op" en "niet voorbij de geul komen". Men lette op de kustlijn, op de wind, op de golfjes in het zand en bijvoorbeeld op de manier waarop wieren waren afgestroomd naar zee. Alleen de avontuurlijk ingestelde bewoners waagden zich verder op het wad. De rest bleef het liefst zo dicht mogelijk bij de kant en zette eventueel stokjes in het wad om bij mist de weg terug te kunnen vinden, iets wat je pierenstekers nu nog steeds ziet doen.

IJstochten

Voor het wadlopen zoals we het nu kennen werd er in extreem strenge winters overgestoken naar eilanden. Dan kon er niet gevaren worden en was het op een gegeven moment noodzakelijk om proviand en brandstof te halen. Dit was bijvoorbeeld het geval in 1929, 1939, 1947 en 1954. Als het ijs sterk genoeg was gingen er zelfs paarden met sleeën mee! Zie de afbeelding onderaan het paneel, met daarop een overtocht naar Ameland in februari 1929.

Georganiseerd wadlopen

Rond de Tweede Wereldoorlog kregen ook mensen met een meer theoretische achtergrond belangstelling voor het wadlopen. Deze mensen begonnen met het meten en registreren van de wadbodem en de waterstanden en raakten bedreven in het navigeren. Zij werden de eerste gidsen.

Derk Schortinghuis (1912-1998) organiseerde in 1939 een overtocht naar Rottumeroog. Na de oorlog verzamelde Schortinghuis een vriendenclub om zich heen, waarmee meer dan 25 jaar lang veel spectaculaire tochten werden gelopen. Zij liepen de eerste tocht van Terschelling naar de vaste wal (1959) en van Griend naar de vaste wal (1962).

Dirk Van Dijk (1894-1976) was sinds 1921 als dominee verbonden met Ameland. Sindsdien deed hij onderzoek om de vaarroute naar het eiland te verbeteren. Hoewel hij in de winters van 1929, 1939 en 1947 was overgestoken, begon hij rond 1950 te vermoeden dat het zomers ook mogelijk moest zijn een oversteek te maken. Dit kwam er pas van in 1957. Vanaf de vaste wal was hij toen tot halverwege gelopen, waar hij een stok met een zakdoek plantte. Van hieruit liep hij terug en nam de boot naar Ameland. De volgende dag liep hij tot waar hij de stok terugvond, zodat hij zeker wist dat hij door kon lopen!

In 1957 maakte ***Jaap Buwalda*** (1935-1976) furore met een totaal onverwachte oversteek naar Schiermonnikoog. Men schrok zo dat hem werd verboden om terug te lopen. Samen met zijn medestudent geografie Jan Abrahamse (1937) 'veroverde' hij het een na het andere waddeneiland en samen gaven ze in het land lezingen over hun avonturen. Achtereenvolgens werden de volgende primeurs behaald: Schiermonnikoog (1957), Simonszand (1959), Rotummerplaat (1959), Terschelling (1961), Texel-Vlieland (1962) en Griend (1964).

Hylke Dijkstra (1934-1994) was niet zozeer een wadlooppionier als wel iemand die het wadlopen bekend heeft gemaakt. Hij was een boer uit Pieterburen en had in de winter van 1954 al een heen- en terugtocht naar Schiermonnikoog over het ijs gemaakt. Nadat hij namens Dorpsbelangen Pieterburen een ijstocht had georganiseerd in de strenge winter van 1963 en nadat hij een lezing van Jaap Buwalda en Jan Abrahamse had meegemaakt, besloot hij in de zomer van 1963 ook een wadlooptocht te organiseren. Dit werd een groot succes en Pieterburen groeide uit tot wadloopdorp bij uitstek.

Pioniers Paesens-Moddergat

Bekend is dat in 1916 de tocht naar de Engelsmanplaat al gemaakt is door twee jongens van 14 en 15 jaar oud. Rond de Tweede Wereldoorlog werd het wad bij Moddergat intensief belopen door o.a. ***Jan Pieter Visser*** (1899-1985). Om niet gezien te worden maakte hij in de oorlog nachtelijke strooptochten naar de Engelsmanplaat. ***Roelof IJbema*** (1921) leerde van hem de weg op het wad. Hij organiseerde, zij het op bescheiden schaal, de eerste wadlooptochten naar de Engelsmanplaat. IJbema werd bevriend met de groep rond Schortinghuis en maakte meerdere roemruchte tochten mee, waaronder de eerste overtocht van Griend naar vaste wal in 1962 en Texel-Vlieland in 1963. Met Abrahamse en Buwalda liep hij in 1964 mee van vaste wal naar Griend.

Derk Schortinghuis

Dirk van Dijk

Jaap Buwalda (rechts) en Jan Abrahamse

Hylke Dijkstra

Jan Pieter Visser

Roelof IJbema

Stichting Oan 'e dyk

Mogelijk gemaakt door: provinsje fryslân provincie fryslân

Ontwerp: www.logo-shop.nl